

Zarząd Województwa Lubuskiego

**RAPORT
Z REALIZACJI W 2020 ROKU
WOJEWÓDZKIEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI
I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
NA LATA 2018 - 2021**

Zielona Góra, marzec 2021 r.

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	3
I. Źródło finansowania i wysokość środków finansowych.....	4
II. Współpraca z organizacjami pozarządowymi	4
III. Działania samorządu województwa lubuskiego w zakresie profilaktyki uzależnienia od alkoholu.....	6
Podsumowanie	7

WPROWADZENIE

Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2019 r., poz. 2277 z późn. zm.) zobowiązuje samorząd województwa do podejmowania działań zmierzających do ograniczania spożycia napojów alkoholowych oraz zmiany struktury ich spożywania, inicjowania i wspierania przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie sposobu spożywania tych napojów, działania na rzecz trzeźwości w miejscu pracy, przeciwdziałania powstawaniu i usuwania następstw nadużywania alkoholu, a także wspierania działalności w tym zakresie organizacji społecznych i zakładów pracy. Uwzględniając nałożone na samorząd województwa zadania, Sejmik Województwa Lubuskiego, uchwałą Nr XL/609/171 z dnia 19 grudnia 2017 roku przyjął Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2018 – 2021, zwany w dalszej części Raportu – Programem.

Głównym celem Programu jest profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami.

Celem operacyjnym Programu jest ograniczanie zakresu używania alkoholu oraz przeciwdziałanie problemom wynikającym z nadużywania napojów alkoholowych w województwie lubuskim. Cel operacyjny realizowany jest poprzez cele szczegółowe, które skupiają się w obrębie trzech obszarów:

- 1/ promocji zdrowia, zmierzającej do: edukacji zdrowotnej; szkolenia kadr; zapewnienia skutecznego egzekwowania przepisów prawnych w zakresie wychowania w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi,
- 2/ profilaktyki, koncentrującej się na: profilaktyce uniwersalnej; profilaktyce selektywnej; profilaktyce wskazującej,
- 3/ redukcji szkód, rehabilitacji (readaptacji, reintegracji) zdrowotnej, społecznej i zawodowej, zmierzającej do: minimalizacji szkód i zagrożeń zdrowotnych wynikających z picia szkodliwego i uzależnienia od alkoholu; poprawy stanu psychofizycznego i funkcjonowania społecznego osób uzależnionych od alkoholu; poprawy jakości pomocy osobom dorosłym i dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym; poprawy jakości pomocy osobom

doświadczających przemocy w rodzinach alkoholowych; badania i monitoringu zjawiska alkoholowego w województwie lubuskim.

W Programie przyjęto, że realizacja zadań będzie raz w roku monitorowana, natomiast wnioski końcowe związane z jego realizacją zostaną zaprezentowane w corocznym raporcie z jego realizacji.

Niniejszy raport zawiera informacje o działaniach podejmowanych w 2020 roku przez samorząd województwa lubuskiego w zakresie realizacji zapisów Programu, w tym również przy współpracy z organizacjami pozarządowymi, działającymi w obszarze profilaktyki i przeciwdziałania alkoholizmowi.

I. ŹRÓDŁO FINANSOWANIA I WYSOKOŚĆ ŚRODKÓW FINANSOWYCH

Zgodnie z cytowaną na wstępie ustawą, opłaty za wydanie przez marszałka województwa zezwolenia na obrót hurtowy w kraju napojami alkoholowymi:

- o zawartości do 4,5 % alkoholu oraz na piwo,
- o zawartości powyżej 4,5 % do 18 % alkoholu, z wyjątkiem piwa,

mogą być wykorzystane przez zarządy województw wyłącznie na finansowanie zadań określonych w ustawie, w tym między innymi na realizację zadań w postaci wojewódzkiego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

W 2020 roku wydano 11 zezwoleń, z czego 6 na wino i 5 na piwo, 1 decyzję wprowadzającą zmiany w zezwoleniu oraz 1 duplikat. Z tego tytułu do budżetu samorządu województwa lubuskiego wpłynęła kwota **98.150 zł**.

Na realizację zadań wynikających z Programu w 2020 roku w budżecie samorządu województwa lubuskiego zaplanowano łączne kwotę **160.737 zł**, na którą składały się środki pozostałe z roku 2019 w kwocie **100.737 zł** oraz część wpłat z 2020 roku, tj. **60.000 zł**. Wydatkowano łącznie kwotę **117.000 zł**, z przeznaczeniem na:

- dotacje celowe na dofinansowanie zadań zleconych do realizacji przez organizacje pozarządowe - **110.000 zł**,
- na realizację innych zadań wynikających z Programu – **7.000 zł**.

Środki finansowe w kwocie **81.887 zł** niewykorzystane w 2020 roku, zostały przeniesione na 2021 rok na realizację zadań wynikających z Programu.

II. WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI

1. W 2020 roku jedna organizacja pozarządowych otrzymała dofinansowanie w trybie art.19 a ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, tj. z pominięciem otwartego konkursu ofert. Zarząd Województwa Lubuskiego uznał celowość realizacji zadania i przyznał dotację na ten cel w kwocie 10.000 zł.

Dotację otrzymał **Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka w Zielonej Górze**, na zadanie pn.: „*Prowadzenie telefonu Zaufania i szkolenie Kadry*”.

Dofinansowanie przeznaczono na prowadzenie Telefonu Zaufania w zakresie problematyki związanej z uzależnieniami od alkoholu oraz problemami społecznymi. W formie anonimowej, poprzez kontakt telefoniczny, osoby potrzebujące mogły uzyskać wsparcie, poradę, a w sytuacjach tego wymagających, podejmowane były także czynności interwencyjne. Dyżury przy telefonie miały charakter całodobowy. Z tej formy pomocy skorzystały 184 osoby z terenu województwa. Przeprowadzono 368 godzin pracy. Na ten cel wydatkowano 6.249 zł.

Dotacja umożliwiła również przeprowadzenie szkolenia z zakresu interwencji kryzysowej, przeciwdziałania przemocy i patologiom społecznym. Uczestnikami szkolenia byli pracownicy Terenowego Komitetu Ochrony Praw Dziecka pracujący w Ośrodku Interwencji Kryzysowej , przedstawiciele organizacji pozarządowych z Zielonej Góry, pracujący na rzecz osób w sytuacjach kryzysowych, a także przedstawiciele Ośrodków Pomocy Społecznej z Zielonej Góry, Świdnicy i Nowej Soli. W szkoleniu uczestniczyło 14 osób. Na ten cel wydatkowano 3.751 zł.

2. W oparciu o art. 15zmm ustawy z dnia 2 marca 2020 r. z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. poz. 374, z późn. zm.), w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii organ administracji publicznej może zlecać organizacjom pozarządowym oraz podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 23 kwietnia 2003 r.

o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie realizację zadania publicznego w celu przeciwdziałania COVID-19 z pominięciem otwartego konkursu ofert, o którym mowa w dziale II rozdziale 2 tej ustawy. Przepisy art. 43, art. 47, art. 151 oraz art. 221 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych stosuje się odpowiednio.

Na tej podstawie jedna organizacja pozarządowa wystąpiła z ofertą na realizację zadania publicznego. Zarząd Województwa Lubuskiego przyznał dotację w kwocie **100.000 zł Stowarzyszeniu Pracowników Służb Społecznych „Kraż” w Gorzowie Wlkp.**, na zadanie pn. *„Zwalczanie skutków Pandemii SARS-Co V-2 wśród dzieci z pieczy zastępczej, w których występował problem alkoholowy”*.

Przyznana dotacja umożliwiła zakup sprzętu komputerowego dla 50 dzieci z 14 powiatów, przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej, a umieszczonych z powodu dysfunkcji rodziców biologicznych spowodowanej przemocą domową lub uzależnieniem, w tym od alkoholu. Zakupiony sprzęt umożliwił realizację przez dzieci obowiązku zdalnego nauczania, jak również rozwijanie zainteresowań. Po zakończeniu pobytu w pieczy zastępczej dzieci opuszczają rodziny zastępcze wraz ze sprzętem.

IV. DZIAŁANIA SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO W ZAKRESIE PROFILAKTYKI UZALEŻNIENIA OD ALKOHOLU

W roku 2020 Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Zielonej Górze był organizatorem kolejnych Mikołajek dla dzieci z placówek wsparcia dziennego. Ze względu na sytuację epidemiczną, zrezygnowano z wcześniejszej formuły, zabawy mikołajkowej, która towarzyszyła cyklicznie w okolicach grudnia. Dzieci otrzymały paczki świąteczne za pośrednictwem swoich placówek. Zgłoszenia nadesłało 9 placówek, które zechciały włączyć się do świątecznej akcji, tj.:

- Świetlica Profilaktyczno-wychowawcza Polskiego Czerwonego Krzyża „Perełki” w Nowej Soli,
- Świetlica Profilaktyczno-wychowawcza Polskiego Czerwonego Krzyża „Wiewiórki” w Zielonej Górze,

- Placówka Wsparcia Dziennego prowadzona przez Stowarzyszenie Romów w Nowej Soli,
- Świetlica Socjoterapeutyczna „Złote Serca” w Zielonej Górze Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej Lubuskiego Zarządu Wojewódzkiego,
- Placówka Wsparcia Dziennego „Gniazdo” w Kargowej,
- Placówka Wsparcia Dziennego „Promyk” w strukturze Ośrodka Pomocy Społecznej w Cybince,
- Stowarzyszenie Pomocy Bliźniemu im. Brata Krystyna w Gorzowie Wielkopolskim,
- Świetlice środowiskowe prowadzone przez Urząd Gminy Bojadła (Świetlica w Klenicy, Świetlica w Bełczu, Świetlica Bojadła),
- Świetlica „Świetlica Marzeń” w Zielonej Górze, prowadzona przez Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży,

Przekazanie paczek placówkom odbyło się w siedzibie Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Zielonej Górze. W ramach realizacji zadania zakupiono 180 paczek, na które łącznie wydatkowano kwotę 12.605,41 zł. Samorząd województwa lubuskiego dofinansował kwotę **7.000 zł**.

PODSUMOWANIE

Sytuacja epidemiologiczna w roku 2020 spowodowała ograniczone możliwości realizacji zadań wynikających z Programu. Ze względu na dynamicznie zmieniającą się sytuację epidemiologiczną w ciągu roku, rezygnowano z realizacji zaplanowanych działań, takich jak:

1. Dofinansowanie zadań publicznych zleconych organizacjom pozarządowym w ramach ogłoszonego konkursu.
2. Szkolenie kadr, mające na celu podniesienie kwalifikacji zawodowych pracowników lecznictwa odwykowego województwa lubuskiego. Dotację w wysokości 13.000 zł przykazano Wojewódzkiemu Szpitalowi Specjalistycznemu dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Ciborzu, na realizację zadania przez Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnień i Współzależnienia w Zielonej Górze, który planował zorganizować dwa szkolenia: w zakresie pracy z rodziną z problemem alkoholowym oraz w zakresie pomocy psychologicznej

i psychoterapeutycznej dla osób współzależnych, dorosłych członków rodzin pijących alkohol szkodliwie lub uzależnionych. Z uwagi na trudności w znalezieniu w czasie pandemii osób do przeprowadzenia szkolenia oraz zebraniu chętnych do uczestnictwa w szkoleniach, dotacja w całości została zwrócona.

3. Organizacja seminarium na temat przeciwdziałania i rozwiązywania problemów alkoholowych. Departament Infrastruktury Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego w Zielonej Górze w dniu 22 kwietnia 2020 r. zaplanował seminarium, którego celem było przybliżenie oraz pogłębienie wiedzy w zakresie profilaktyki i przeciwdziałania alkoholizmowi specjalistycznym służbom pracującym w obszarach pomocy rodzinie z problemem alkoholowym i osobom uzależnionym. Seminarium kierowane było do członków gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, pracowników socjalnych, asystentów rodziny oraz koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej z terenu województwa lubuskiego. Ogółem zaplanowano udział ok. 130 osób. Z uwagi na zakaz prowadzenia zgromadzeń, seminarium zostało odwołane.
4. Organizacja VI edycji konkursu pt. „Widzisz. Nie zgadzaj się! REAGUJ!”. Konkurs miał być skierowany do uczniów szkół województwa lubuskiego. Celem konkursu miała być edukacja zdrowotna oraz profilaktyka uzależnienia od alkoholu mieszkańców województwa lubuskiego, w szczególności ludzi młodych, poprzez promocję zdrowego stylu życia oraz wzmacnianie abstynenckich postaw i zachowań wśród dzieci i młodzieży. Z uwagi na naukę zdalną uczniów nie podjęto działań w kierunku organizacji konkursu.
5. Organizacja IV Lubuskiego Dnia Trzeźwości. Przedsięwzięcie, które na stałe było wpisane w działania samorządu województwa lubuskiego, skierowane było do środowisk trzeźwościowych z województwa lubuskiego. W wydarzeniu planowano udział ok. 300 uczestników, jednak z uwagi na zakaz prowadzenia zgromadzeń odstąpiono od organizacji przedsięwzięcia.

Natomiast przedstawione w Raporcie działania podejmowane przez samorząd województwa lubuskiego, pozwoliły w 2020 roku jedynie na realizację następujących celów szczegółowych zawartych w Programie:

- 1/ **w obszarze: promocja zdrowia, cel szczegółowy: szkolenie kadr**
 - podniesienie kwalifikacji zawodowych osób pracujących w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych;
- 2/ **w obszarze: profilaktyka, cel szczegółowy: profilaktyka uniwersalna**
 - podejmowanie działań mających na celu zmniejszenie lub eliminowanie czynników ryzyka sprzyjających rozwojowi problemu alkoholowego u dzieci i młodzieży, młodych dorosłych, osób dorosłych, rodziców posiadających dzieci w wieku szkolnym i wzmacnianie czynników chroniących i wspierających prawidłowy rozwój;
- 3/ **w obszarze: redukcja szkód, rehabilitacja (readaptacja, reintegracja) zdrowotna, społeczna i zawodowa, cel szczegółowy: poprawa jakości pomocy osobom dorosłym i dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym**
 - zwiększenie dostępności, wspieranie działań oraz poprawa jakości pomocy osobom dorosłym i dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym.

Opracował:

*Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego w Zielonej Górze
Departament Infrastruktury Społecznej
Wydział Spraw Społecznych*